

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 720/23-4
Podgorica, 21.11.2023. godine
DŠ/DŠ

Na osnovu člana 28 i 41 Zakona o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda ("Službeni list CG", broj 42/11 i 32/14), a nakon sprovedenog postupka na osnovu pritužbe roditelja XX, dajemo sledeće

MIŠLJENJE

I UVOD

U obraćanju je, između ostalog, navedeno: da učenik XZ ima hroničnih zdravstvenih problema i iz tog razloga izostaje sa nastave; da iz tog razloga nije završio VI razred, već ga je ponovio u tekućoj školskoj godini; da je roditelj veoma zabrinut zbog nerazumijevanje obrazovne ustanove u odnosu na problem koje učenik ima; da učenik živi samo sa ocem.

II ISPITNI POSTUPAK

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je pokrenuo ispitni postupak i zatražio izjašnjenje na navode pritužbe od OŠ "Branko Božović".

U izjašnjenju koje nam je dostavila OŠ „Branko Božović“ akt.br 1289 od 8.11.2023.god je, između ostalog, navedeno: da je u OŠ "Branko Božović" XZ započeo školovanje u drugom polugodištu drugog razreda školske 2018/2019 godine, kada se prepisao iz OŠ "Štampar Makarije"; da je tada uprava škole upoznata sa činjenicom da učenik ima zdravstvenih problema (cistu na mozgu), da su mu roditelji razvedeni, te da živi sa ocem; da je prethodne školske godine XZ ponavljao VI razred, imao je ukupno 173 opravdana i dva neopravdana izostanka; da je na kraju školske godine imao popravni ispit iz dva predmeta i na kraju avgustovskog roka nije zadovoljio znanje iz predmeta – matematika; da je uložen prigovor te XZ znanje nije ni na ponovljenom ispitivanju zadovoljilo minimum za prelazak u naredni razred; da je tokom školske godine XZ omogućena dopunska nastava iz predmeta matematika, ali je on nije pohađao; da je tokom školske godine imao 6 zapisa zbog ometanja časa, ali se nije izricala vaspitna mjera; da je utisak zaposlenih u školi i predmetnih nastavnika da njegovo zdravstveno stanje ne utiče na postignuća u školskim obavezama; da je sve vrijeme njegovog školovanja u OŠ "Branko Božović" aktivna saradnja pedagoške službe i učiteljice, kasnije razrednog starješine, da je i XZ imao kontinuiranu podršku od strane stručne službe; da je ocu predlagan Centar za prava djeteta kao dodatna podrška dječaku, ali je roditelj to odbio; da škola nije kontaktirala centar za socijalni rad; da je zadovoljan novim odjeljenjem i da se uklopio; da na kraju prvog klasifikacionog perioda ima šest nedovoljnih ocjena i dva zapisa.

III Utvrđene činjenice

- da je u OŠ "Branko Božović" XZ započeo školovanje u drugom polugodištu drugog razreda školske 2018/2019 godine, kada se prepisao iz OŠ "Štampar Makarije";
- da je tada uprava škole upoznata sa činjenicom da učenik ima zdravstvenih problema (cistu na mozgu), da su mu roditelji razvedeni te da živi sa ocem;
- da je prethodne školske godine XZ ponavljao VI razred, imao je ukupno 173 opravdana i dva neopravdana izostanka;
- da je XZ ponavljao VI razred;
- da je učeniku pružana pomoć od strane stručne službe škole;
- da je učiteljica i kasnije razredni starješina kontinuirano imao saradnju sa stručnom službom;
- da je predložena podrška učeniku od strane Centra za prava djeteta ali je otac odbio;
- da škola nije uspostavila saradnju sa Centrom za socijalni rad;
- da se učenik uklopio u novo odjeljenje;
- da na kraju prvog klasifikacionog perioda ima 6 nezadovoljavajućih ocjena i dva zapisa.

IV Relevantni propisi

Ustav Crne Gore ("Službeni list CG 1/7) utvrđuje:

"Potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni su dio unutrašnjeg pravnog poretka, imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drukčije od unutrašnjeg zakonodavstva."

(Član 9)

"Jemči se pravo na školovanje pod jednakim uslovima." (Član 75 stav 1)

UN Konvencija o pravima djeteta, utvrđuje:

"1. U svim akcijama u vezi s djecom, bez obzira da li ih poduzimaju javne ili privatne društvene dobrotvorne institucije, sudovi, upravne vlasti ili zakonska tijela, najbolji interesi djeteta biće od prvenstvenog značaja." (Član 3. stav)

"Države-potpisnice priznaju pravo djeteta na obrazovanje, a da bi se ovo pravo ostvarilo postupno i na osnovi jednakih mogućnosti, one će:

Proglasiti osnovno školovanje obaveznim i besplatno dostupnim za svakoga;

Ohrabrivati razvitak različitih oblika srednjeg obrazovanja, uključujući opšte i stručno obrazovanje, učiniti ih dostupnim i pristupačnim svakom djetetu, i poduzeti odgovarajuće mjere kao što je uvođenje besplatnog obrazovanja i nuđenje finansijske pomoći u slučaju potrebe;

Omogućiti pristup visokom obrazovanju za sve, na osnovu sposobnosti, svim odgovarajućim sredstvima;

Učiniti dostupnim svoj djeci obrazovne i stručno-obrazovne informacije i savjetovanje;

Preduzeti mjere da se podrži redovno pohađanje škola i smanjenje stopa prekida školovanja."

(član 28/1)

Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 064/02 od 28.11.2002, 031/05 od 18.05.2005, 049/07 od 10.08.2007, Službeni list Crne Gore", br.

004/08 od 17.01.2008, 021/09 od 20.03.2009, 045/10 od 04.08.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 045/11 od 09.09.2011, 036/13 od 26.07.2013, 039/13 od 07.08.2013, 044/13 od 20.09.2013, 047/17 od 19.07.2017) propisuje:

„Obrazovanje i vaspitanje ima za cilj da:

1) obezbijedi mogućnost za svestrani razvoj pojedinca, bez obzira na pol, životno doba, invaliditet, socijalno i kulturno porijeklo, nacionalnu i vjersku pripadnost i tjelesnu i psihičku konstituciju;

2) zadovolji potrebe, interesovanja, želje i ambicije pojedinca za cjeloživotnim učenjem;

3) omogućiti postizanje međunarodno uporedivog nivoa znanja, vještina i kompetencija;

4) razvija svijest, potrebu i sposobnost za očuvanje i unapređenje ljudskih prava, pravne države, prirodne i društvene sredine, multietičnosti i različitosti;

5) razvija svijest o državnoj pripadnosti Crnoj Gori i njenoj kulturi, tradiciji i istoriji;

6) omogućiti pojedincu, u skladu sa sopstvenim mogućnostima, uključivanje i participaciju na svim nivoima rada i djelovanja;

7) razvija svijest o nacionalnoj pripadnosti, kulturi, istoriji i tradiciji;

8) doprinosi ostvarivanju strateških ciljeva Crne Gore.“ (član 2)

„U ustanovi nije dozvoljeno: fizičko, psihičko i socijalno nasilje; zlostavljanje i zanemarivanje djece i učenika; fizičko kažnjavanje i vrijeđanje ličnosti, odnosno seksualna zloropotreba djece i učenika ili zaposlenih i svaki drugi oblik diskriminacije u smislu zakona.“ (član 9a)

„U postupku rješavanja konflikata među djecom, učenicima, roditeljima, usvojiocima ili starateljima (u daljem tekstu: roditelj) i zaposlenim u ustanovi mogu se angažovati posrednici, u skladu sa zakonom.“ (član 9b)

„Odjeljenjski starješina analizira vaspitne i nastavne rezultate odjeljenja, brine se o rješavanju vaspitnih i nastavnih problema pojedinih učenika, saraduje sa roditeljima, izriče opomene i predlaže ostale vaspitne mjere, obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i statutom.“ (član 92 st 1)

„Učenik ima dužnost da:

1) redovno, marljivo i savjesno radi na usvajanju znanja i sticanju opšte kulture;

2) se pridržava školskih propisa, savjeta, uputstava i odluka nastavnika, direktora i organa škole;

3) uredno pohađa nastavu;

4) blagovremeno pravda izostanke;

5) za vrijeme časa ne ometa izvođenje nastave i rad u odjeljenju;

6) za vrijeme trajanja časa ne napušta čas, bez prethodno dobijenog odobrenja nastavnika;

7) se prema nastavnicima ophodi pristojno;

8) poštuje ličnost drugih učenika i njeguje drugarske i humane odnose;

9) čuva imovinu škole;

10) njeguje čistoću i estetski izgled školskih prostorija;

11) učestvuje u dežurstvima škole;

12) poštuje pravila školskog, odnosno kućnog reda;

13) druge dužnosti utvrđene statutom ustanove.“ (član 98)

Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (“Sl. list CG” br. 42/11 i 32/14) propisuje:

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda. (član 41/1)

V MIŠLJENJE ZAŠTITNIKA

Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka Zaštitnik je konstatovao da je u konkretnom slučaju OŠ “Branko Božović” preduzimala radnje i mjere u skladu sa nacionalnim propisima i preporučenim standardima u oblasti obrazovanja, kao i radnje u cilju pružanja podrške učeniku, imajući u vidu situaciju u kojoj se nalazi. Međutim, do sada preduzete aktivnosti nisu dale adekvatne rezultate u odnosu na učenika XZ.

Naime, učenik XZ ima dijagnostifikovan zdravstveni problem i dijete je razvedenih roditelja. Činjenica je da učenik, očigledno zbog zdravstvenih problema, često odsustvuje sa nastave i očigledno je da ne postiže zadovoljavajuće rezultate u školi. Iako roditelj ističe zdravstveni problem kao razlog neredovnog pohađanja nastave i loših rezultata, nastavnici smatraju da to nije uzrok njegovih loših postignuća, kao i njegovog ponašanja. Zaštitnik primjećuje da je škola kontinuirano uključila podršku stručne službe, kako nastavnicima tako i učeniku, što je veoma dobro. Međutim, imajući u vidu trend ometanja nastave i nezadovoljavajućih rezultata u nastavnim jedinicama, moguće da podrška koju škola pruža nije dovoljna. Roditelj je odbio uključivanje servisa koji nudi Centar za prava djeteta, što je mogla biti svrsishodna podrška učeniku, kako u učenju tako i u unapređenju socijalnih vještina. Iako je učenik zadovoljan novim odjeljenjem (nakon obnavljanja VI razreda) primjećuje se trend nezadovoljavajućih ocjena, šest jedinica u prvom klasifikacionom periodu i dva zapisa na času.

Imajući u vidu rezultate ispitnog postupka Zaštitnik primjećuje da škola, iako je sprovela određene korake, nije posvetila dovoljno pažnje dodatnoj podršci učeniku, kako u učenju tako i u vaspitnom dijelu. Zaštitnik primjećuje da je od strane škole predložena i dopunska nastava i pomoć Centra za prava djeteta, ali učenik i njegov roditelj nisu iskoristili podršku. Jasno je da učenik neće u tom periodu sam odlučiti da aktivnije uči, već je neophodno insistirati na podršci, jer je to u njegovom najboljem interesu. Činjenica da dječak ima zdravstveni problem koji ga, osim fizički, vjerovatno psihološki i emotivno opterećuje, kao i njegovu porodicu, adekvatna podrška je nužna. Prosvjetni radnici trebaju uzeti u obzir zdravstvene izazove koje ovaj dječak svakodnevno savladava i u odnosu na to naći način da mu pruže adekvatnu podršku. Uključivanje stručne službe je veoma važno i na tome treba kontinuirano insistirati osim toga važno je uključiti i vršnjačku podršku posebno iz razloga čestog odsustvovanja sa nastave.

Imajući u vidu činjenicu da je roditelj odbio određene vidove podrške, iako su evidentno u najboljem interesu djeteta, Zaštitnik smatra da je neophodno uključiti Centar za socijalni rad. Služba socijalne i dječije zaštite bi u mnogome mogla pomoći roditelju u savladavanju određenih izazova, te usmjeriti određena postupanja u skladu sa ostvarivanjem najboljeg interesa djeteta.

Nacionalno zakonodavstvo, kao i Konvencija UN o pravima djeteta, obavezuju državu da obezbijedi najviši standard u obrazovnom sistemu, poštujući individualne potrebe učenika. Stoga smo mišljenja da je neophodno intezivno raditi sa učenikom u cilju poboljšanja stepena znanja i stvaranja radnih navika, ali i u dijelu prihvatljivog ponašanja i snošenja odgovornosti za postupke. Pedagoško psihološka služba mora u svakom pojedinačnom slučaju sprovoditi programe kako sa učenicima tako i sa prosvjetnim radnicima u cilju otklanjanja posledica promjene ponašanja i u zavisnosti od konkretnog slučaja uključiti druge službe u cilju pružanja pomoći djetetu i/ili nastavnom kadru. S tim u vezi, Zaštitnik ukazuje obrazovnoj ustanovi da u budućem radu posveti dodatnu pažnju učeniku imajući u vidu njegovo zdravstveno stanje ali nikako na uštrb sicanja neophodnog znanja i da u tom procesu koristi pomoć i podršku službi i servisa iz socijalne i dječije zaštite.

Imajući u vidu navedeno a u cilju ostvarivanja najboljih interesa djeteta/djece i ispunjenja svrhe i ciljeva obrazovanja, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore

P r e p o r u č u j e

OŠ“Branko Božović“

- Da bez odlaganja, preduzme radnje i mjere u cilju pružanja individualne pomoći učeniku XZ, u cilju prevazilaženja eventualnih problema u učenju i ponašanju;
- Da uspostavi saradnju sa Centrom za socijalni rad u cilju pružanja podrške porodici i uspostavljanja dodatne podrške ocu u dijelu adekvatne brige o djetetu;
- Da unaprijedi saradnju sa roditeljima njegujući partnerski odnos;

OŠ“Branko Božović“ je dužna da, po isteku roka od 30 dana od dana prijema preporuke, dostavi izvještaj Zaštitniku ljudskih prava i sloboda o preduzetim radnjama i mjerama na izvršenju ove preporuke.

ZAMJENICA ZAŠTITNIKA
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA
Snežana Mijušković

Dostavljeno:

- OŠ „Branko Božović“ Podgorica
- Podnosiocu pritužbe

a/a